

İSTANBUL ÇEVRESİNDEKİ ÇINARLARDA GNOMONIA VENETA
(SACC. ET SPEG.) KLEB.'NİN SEBEBİYET VERDİĞİ BİR
YAPRAK HASTALIĞI

Yazan :

Dr. Muzaffer SELİK

Bu yıl çınarlarda, İstanbulun muhtelif yerlerinde ve bilhassa Büyükdere (Çayırbaşı) den Beşiklere (Belgrad Ormanı) giden yolun iki tarafında yer alan ağaçlarda görüldüğü üzere, yapraklar büyük ölçüde sararmış ve tepelerin göz alıcı muhteşem yeşilliği esmer ve hastalıklı bir görünüş almış bulunmaktadır.

Yapraklara arız olarak onları kurutan bu hastalık, Çınar (*Platanus Tenu.*) türlerinde takriben bu asrın başlarından beri bilinmekte ve bilhassa orta ve güney Avrupada yayılmış bulunmaktadır (1).

Hastalığa *Gnomonia veneta* (Sacc. et Speg.) Kleb. adlı mantarın konidi formu olan *Gleosporium nervisequum* (Fuck.) Sacc. sebebiyet vermektedir. Hastalığın bulaşmasını müteakip, nihai büyüklüğünü almış olan yapraklarda yaz başlarında yaprak uçlarından itibaren ana ve yan damarlar boyunca gittikçe genişleyen ve çevreleri daha koyu renkli esmer lekeler meydana gelir. Buna karşılık büyümesini henüz tamamlamamış yapraklarla, çiçek kurulları tamamen kururlar. Kuruyan yaprakların orta damarları boyunca, dikkatle bakıldığında çıplak gözle de farkedilebilen siyah renkli noktacıklar halinde konidi yatakları (Püknidler) ortaya çıkar (Resim : 1). (1, 2).

İstanbul çevresindeki çınarlarda hastalık sadece *Platanus occidentalis* L. lerde görülmekte *Pl. orientalis* L. ler ise tamamen sıhhatli ve hastalıktan masum bir görünüş arz etmektedirler. Bu tesbit, daha önce NOACK'ın "*Platanus orientalis* L. var. *insularis* Kotschy'nin hastalığa

(Resim : 1) a. *Gnomonia veneta* tasallutu neticesinde *Platanus occidentalis* yapraklarında husule gelen lekeler, soldaki büyük yaprakta ana ve yan damarlar boyunca lekelenme, sağdaki genç yaprak tamamen kurumuş durumda;

b. yaprak orta ve yan damarı üzerinde teşekkül etmiş konidi yatakları (Pükni'd'ler) - (Orijinal)

karşı mukavim olarak gözüktüğü" şeklindeki beyanı ile uygunluk göstermektedir.

Bilhassa rutubetli ve sıcak hava şartlarında beliren ve erken yaprak dökümüne sebep olan mantara karşı alınabilecek tedbirler daha ziyade koruyucu mahiyettedir. Bu maksatla Çınar ağaçlarına, yapraklanma başlamadan önce Bordo bulamacı püskürtülmelidir. (3)

H ü l ä s a :

1. İstanbul çevresindeki Çınarlarda (*Platanus occidentalis* L.) görülen yaprak hastalığının *Gnomonia veneta* (*Gloesporium nervisequum*) tarafından sebebiyet verildiği belirtilmiştir.

2. Bu hastalığa karşı alınabilecek koruyucu tedbirler (Bordo bulamacı) gösterilmiştir.

LİTERATÜR

1. **Sorauer, P. 1928** : Handbuch der Pflanzenkrankheiten, Paul Parey Berlin.
2. **Neger, F. W. 1924** : Die Krankheiten unserer Waldbäume, Stuttgart.
3. **Hess-Beck 1930** : Forstschutz, Verlag von Neumann, Neudamm.

VERHEERENDES AUFTRETEN VON GNOMONIA VENETA
(SACC. ET SPEC.) KLEB. BEI DEN PLATANEN IN DER
UMGEBUNG VON ISTANBUL (Türkei)

von

Muzaffer SELİK

Die Platanen sind einer der beliebtesten Allee- und Parkbaeume in der Türkei bzw. Istanbul. Nach einem feucht-warmem Frühling im Jahre 1964 traten die auffallend braunen Flecke entlang der Haupt- und Seitennerven der Blätter der Platanen auf. Dagegen waren die ganz jungen Blätter und junge Fruchtstände wegen der Staerke des Befalls ausnahmslos vollkommen vertrocknet und welk. Die Krankheit, die durch *Gnomonia veneta* (Sacc. et Spec. Kleb.) bzw. *Gloeosporium nervisequum* (Fuck.) Sacc. verursachte, war fast nur bei den *Platanus occidentalis* L. festzustellen, waehrend die orientalische Platane sich dagegen immun verhaelt. Somit steht auch diese Feststellung im Einklang mit NOACK'schen Angabe, dass *Platanus orientalis* L. var. *insularis* Kotschy (?) gegen den Pilz ganz widerstandsfaeig zu sein scheint.